

Hard Zijn

Auteur Chris Reinewald

Uitgeverij Voetnoot

Een roman over je NSB familie, dat is weer eens een nieuwe manier om de geschiedenis toegankelijk te maken voor een breder publiek.

Chris Reinewald koos voor deze vorm, omdat de preciese feiten niet of beperkt beschikbaar waren. Zoals wij allemaal weten, werd er door de eerste generatie vooral gezwegen, Reinewald duidt dit zwijgen als vermijdingsgedrag en zelfbescherming, veroordeelt het niet, maar wil weten wat er gebeurd is.

Hij vond een belastende brief van zijn grootvader aan zijn grootmoeder in het CABR en ging verder zoeken in Nederland en Duitsland. Alle informatie was echter niet voldoende om een op ware feiten gebaseerd verhaal te schrijven. Daarom koos hij voor fictie: een combinatie van fictie met feiten, met als doel om zo dicht mogelijk te komen bij wat er was gebeurd in zijn familie. Het resultaat is een goed geschreven, vaak humoristische roman, waar je in blijft lezen.

Het verhaal van een NSB familie in Amsterdam, met een tirannieke pater familias en zijn vrouw die zich – conform de tijdgeest - schikt in wat haar man bepaalt. Zij probeert er het beste van te maken en ook haar zoon – een beetje sullige figuur - te beschermen. Allemaal niet erg indrukwekkend, maar heel herkenbaar en zeer beeldend beschreven. Interessant vind ik dat Reinewald veel onderzoek op de Lünenburgerheide heeft gedaan, waar zijn moeder terecht kwam na Dolle Dinsdag. Het is voor het eerst dat ik daar zo uitgebreid over lees, hij heeft regionale kranten en archieven bekeken, gesproken met mensen daar die van horen zeggen nog wel weten wat er toen is gebeurd. Zo blijkt ook Mussert op bezoek te zijn geweest bij de NSB vluchtelingen op de Lünenburgerheide en waren er NSB vrouwen die daar de regie hadden voor de opvang. Het verblijf van de nederlandse vrouwen en kinderen in Duitsland is nooit onderzocht, niet interessant genoeg. Lou de Jong wilde er niet aan beginnen, hoorde ik ooit van het NIOD! Reinewald concentreert zich natuurlijk op dat wat zijn grootmoeder zou hebben meegemaakt en dat is niet representatief voor de rest van de Nederlanders die er zaten en zeker niet voor de gezinnen met kinderen. Maar zijn beschrijving is heel beeldend, met veel inlevingsvermogen voor hoe een vrouw die nauwelijks Duits spreekt en niet gewend is voor zich zelf op te komen, zich moet hebben gevoeld. De chaos in die laatste periode van de oorlog, de angst voor bombardementen in de omgeving van de fabrieken waar de vrouwen te werk werden gesteld, het is goed invoelbaar.

De thuiskomst en de onvermijdelijke teleurstelling: alles blijft bij het oude, alleen de omstandigheden zijn veel slechter geworden. Geen werk, angst voor uitsluiting en ieder dubbeltje omdraaien. We herinneren het ons en we lezen het bij Reinewald op een aanstekelijke manier. Lezen dus maar, nu het winter is. De auteur heeft ook aangeboden om over zijn boek te komen spreken bij Herkenning, dat lijkt me een prima idee!

Cuny Holthuis